
**Rikosseuraamusasiakkaat
palvelujärjestelmässä
Sosiaalityön aamukahvit**

23.5.2023

Kriminaalihuollon tukisäätiö

Kriminaalihuollon tukisäätiö on valtakunnallinen asiantuntija ja palveluntuottaja, joka työskentelee rikostaustaisten ja heidän läheistensä hyväksi.

Tavoitteena on parantaa rangaistukseen tuomittujen ja heidän läheistensä asemaa yhteiskunnassa ja varmistaa, että heidän oikeutensa palveluihin toteutuvat.

Kriminaalihuollon tukisäätiön valtakunnallisia palveluja

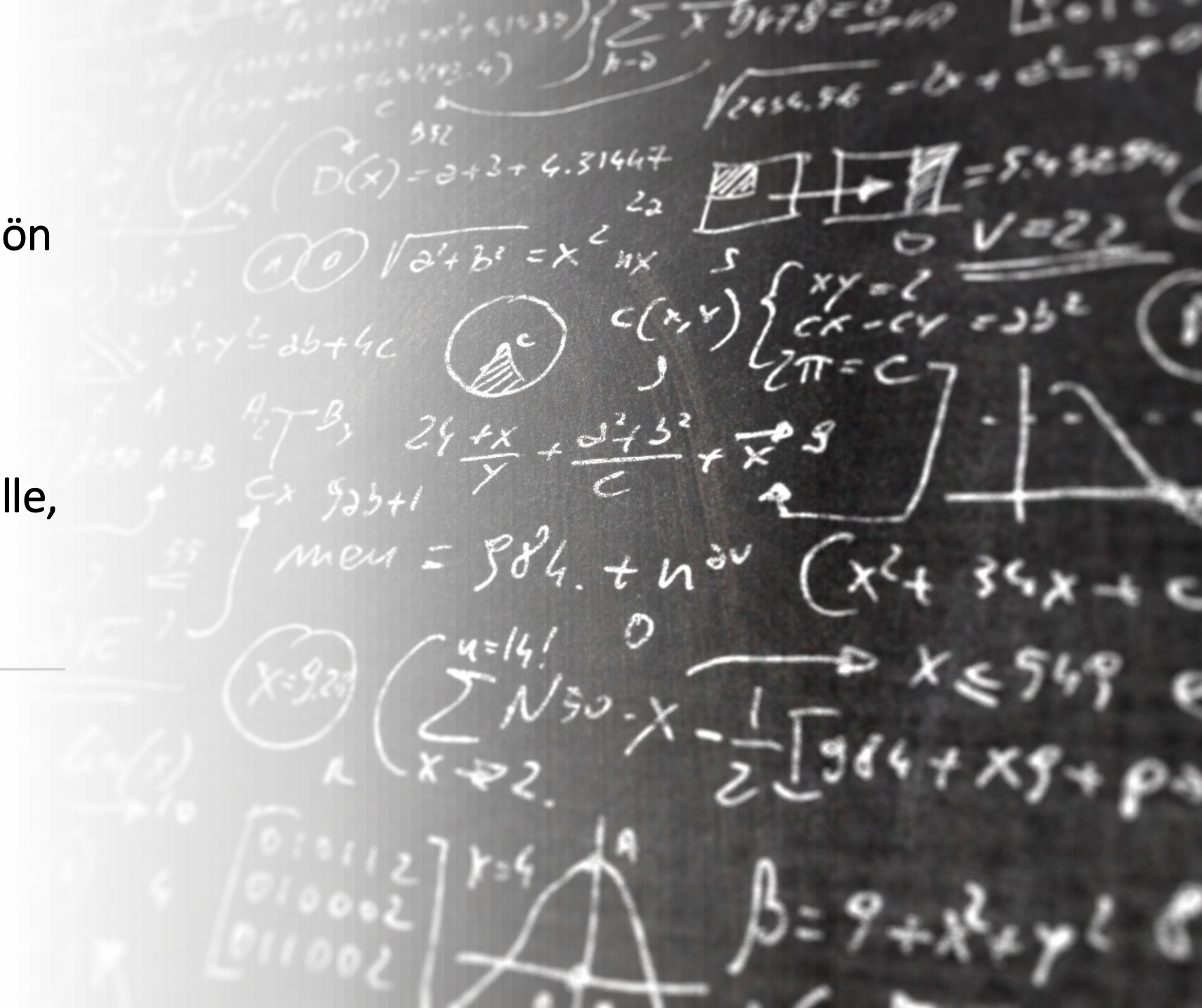

- Oppiva-oppimisvalmennus
  - Oppiva-toiminta antaa tietoa, tukea ja neuvontaa oppimisvaikeuksiin ja koulutukseen liittyvissä kysymyksissä asiakkaille sekä ammattilaisille.
- Lapsi- ja läheistyö
  - Lapsi- ja läheistyö on tarkoitettu kaikille rikostaustaisille ja heidän läheisilleen. Toiminta tarjoaa asiakastyötä perheleireillä, asiakasvastaanotoilla, vertaisryhmissä ja erilaisissa tapahtumissa.
- Kriminaaliasiamiestoiminta
- Asumispalveluohjaus vapautuville

Kriminaalihuollon tukisäätiön
nettisivut

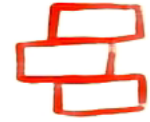
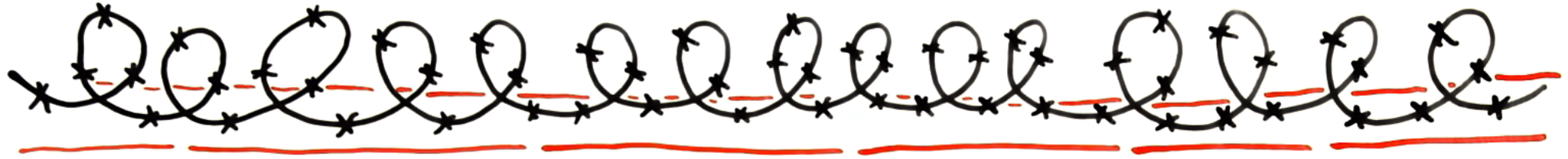
www.krits.fi

Tietoa vapautuville, läheisille,
lapsille ja ammattilaisille.

Kriminaaliasiamiestoiminta

Kriminaaliasiamiestoiminta

Asiakastyö:

- Neuvontaa ja ohjausta rangaistuksesta vapautuville ja heidän läheisilleen erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen ja sosiaaliturvaetuuksien väliinputoamistilanteissa, mutta myös vankila-aikaa koskevissa asioissa.

Edunvalvonta ja vaikuttamistoiminta:

- Tavoitteena on vaikuttaa eri keinoin palvelu- ja tukijärjestelmiin niin, että ne vastaisivat paremmin kohderyhmän tarpeita ja tukisivat paremmin kuntoutusta

Kriminaaliasiamiestoiminta

- Yhteydenottoja tulee vuosittain 400-600
Yli puolet tulee vangeilta, omaisilta kolmasosa ja loput vapautuneilta. Myös työntekijät ottavat yhteyttä asiakkaiden asioissa.
Vankiloissa tavataan vuosittain 100-150 vankia
- Infotilaisuudet vankiloissa

Asioita yhteydenotoissa

-
- Toimeentulotuki ja Kelan etuudet
  - Yhteydenotto sosiaalitoimeen
  - Lastensuojeluun ja huoltajuuteen liittyvät asiat
  - Palvelujen saanti siviilissä
  - Asumiseen liittyvät ongelmat(asunnon hakeminen)
  - Terveystenhoito vankeusaikana
  - Kuntoutukseen pääsy (R-kuntoutus ja jatkokuntoutus)
  - Rangaistusaikaan liittyvät asiat(koeevapauteen, avovankilaan, poistumisluvulle pääsy, valvomattomien tapaamisten ja lapsitapaamisten myöntäminen, kohtelu)
  - Vapauttamisvaihe
  - Koeevapauden järjestäminen

Rikosseuraamusasiakkaat

Suomessa suorittaa rikosseuraamusta päivittäin 6000 ihmistä.

Puolet suorittaa vankeusrangaistusta ja puolet yhdyskuntaseuraamuksia.

Heillä on arviolta 55 000 läheistä.

Kymenlaakson hyvinvointialue kuuluu Kaakkois-Suomen rikosseuraamuskeskukseen, jonka alueelle kuuluvat

Mikkelin vankila

Naarajärven vankila

Sulkavan vankila

Kouvolan, Lappeenrannan ja Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistot

Kymenlaakson hyvinvointialueelle vapautuneiden vankeusvankien, sakkovankien ja tutkintavankien määrät yhteensä

2019: 133

2020: 137

2021: 103

Rikosseuraamusasiakkaat

- 90% päihde- ja mielenterveysongelmia
- 80% vakavia kielen ja ymmärtämisen vaikeuksia
- 70 % ei peruskoulun jälkeistä tutkintoa
- 50 % työkykyisiä
- 30 % vapautuu asunnottomana
- 10% vapautuvista kuolee vapautumista seuraavan 5 v aikana

Palvelujen ja tuen tarve prosessin eri vaiheissa

- Ennen seuraamuksen alkua
  - Interventio /huoli-ilmoitus
  - Tiedotus ja akuuttien asioiden hoito
  - Arviointi, suunnitelma ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa
    - Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä 633/2010 § 5
    - Vankeuslaki 767/2005 § 7
    - Laki yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanosta 400/2015 § 11
  - Sakko, lyhytaikaisvangit ja rangaistuksen aikainen kuntoutus

Palvelujen ja tuen tarve prosessin eri vaiheissa

○ Seuraamuksen aikana

- Viranomaisasioiden hoito
- Rangaistusajan suunnitelman mukainen kuntoutus
- Yhteydenpito läheisiin
- Päihteettömyyden tuki
- Kuntoutumiseen / muutokseen tuki
- Avovankilaan pääsy
- Koevapauteen pääsy (Laki valvotusta koevapaudesta 629/2013 § 14)
- Vapautumisen valmistelu

Palvelujen ja tuen tarve prosessin eri vaiheissa

- Vapautumisvaiheessa ja seuraamuksen päätyttyä
  - Asteittainen vapautuminen
  - Yhteinen asiakassuunnitelma
  - Erityinen tuki
    - Vangit ja heidän läheisensä ovat usein sosiaalihuoltolain tarkoittamia erityistä tukea tarvitsevia, joilla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön, usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai muun vastaavan syyn vuoksi
- Sosiaalihuoltolain mukaisia oikeuksia:
  - Oikeus omaan sosiaalityöntekijään Sosiaalihuoltolaki §3
  - Oikeus palvelutarpeen arviointiin, tarvittaessa läheisten kanssa + verkostot

Timon tarina

Timolla oli hyvä lapsuus melko tavallisessa perheessä. Peruskoulun jälkeen Timon elämässä tapahtui kuitenkin vähitellen asioita, joiden myötä hän ajautui kokeilemaan huumeaineita. Timolle kehittyi vakava päihdeongelma. Ammattiopiston rakennusalan tutkinnon Timo suoritti loppuun, mutta sen jälkeen Timon elämä oli pitkään pelkkää ajelehtimista kaduilla ja päihdemaailmassa.

Timo teki rikoksia ja sai ehdollisia tuomioita. 26-vuotiaana Timo joutui ensimmäisen kerran vankilaan, ja siitä alkoi vuosien vankilakierre. Ennen viimeisintä tuomiotaan, Timo erosi raskaana olevasta tyttöystävästään Hannasta. Pariskunta sopi, että Timo voi olla mukana lapsensa elämässä, mikäli pysyy raittiina. Timon motivaatio raitistumiseen oli vahva. Hän hakeutui vankilassa päihdehoitoon ja tällä kertaa hänen onnistui raitistua

Timon tarina

- Mitä tapahtuu, kun Timo vapautuu vankilasta?

Polku 1

35-vuotias Timo vapautuu tuomiolta ja on päättänyt sen olleen viimeinen. Timon vankilassa alkanut päihdekuntoutus jatkuu valvotussa koevapaudessa. Timo pääsee kunnan maksamaan laitostuntoutukseen.

Timo on eron myötä menettänyt asuntonsa ennen tuomiota. Vapautuessa Timolle järjestyy oman hyvinvointialueen sosiaalityöntekijän avulla tukiasunto. Asunto ja asumisohjaajan tuki ovat ratkaisevia Timon arjenhallinnan ja päihteettömyyden kannalta. Timo voi tavata lastaan kotonaan.

Lastensuojelu on ollut vahvana tukena lapsen syntymästä asti. Timo ja Hanna ovat kokeneet tullessa kuulluksi ja saaneensa tukea ja arvostusta vanhempina. Tämä on erityisesti Timolle iso asia ja myötävaikuttanut suuresti hänen elämänsä suunnan muutokseen. Myös Hannalle on tärkeää, että Timo on mukana lapsen elämässä.

Timo on käynyt vankilassa työtoiminnassa, toiveissa on työpaikka rakennusalalta. Suljetusta vankilasta Timo on päässyt avovankilaan, jossa hän on tehnyt rakennusalan avolaitostöitä. Avotalossa hänellä on mahdollisuus löytää työpaikka vapautumisen jälkeen.

Kaksi vuotta tuomion jälkeen

37-vuotias Timo on kaikin puolin luottavaisin mielin tulevaisuutensa suhteen. Timo käy säännöllisesti vertaistukiryhmissä, viettää aikaa lapsensa kanssa ja keskittyy hyviin asioihin elämässään. Hän ei todennäköisesti enää palaa takaisin vankilaan.

Polku 2

35-vuotias Timo vapautuu tuomiolta ja on päättänyt sen olleen viimeinen. Timon päihdekuntoutuksen jatkoa on valmisteltu vankilassa. Timon hyvinvointialueen päihdetyö ei tue päihdekuntoutuksen jatkoa, vaan myöntää sopimuksen ainoastaan avokuntoutukseen. Timon ei onnistu pysymään poissa vanhoista kuvioista, hän jättää päihdehoitajalle varatun ajan väliin.

Timo on eron myötä menettänyt asuntonsa ennen tuomiota. Timolle on yritetty järjestää asuntoa, mutta kotikunnassa ei ole Timolle soveltuvia tukiasumispalveluita. Timo laittaa hakemuksen kaupungin vuokra-asunnoille, mutta Timon vuokratilastit ja Google-haun paljastama menneisyys nousevat asunnon saamisen esteeksi. Timo päätyy jättämään asuntohakemuksen yksityiselle vuokranantajalle, josta ei koskaan kuulu mitään. Timo vapautuu vankilasta asunnottomana.

Lastensuojelu on ollut vahvasti mukana lapsen syntymästä asti.

Timon isyys on sivuutettu vankeusaikaisesta raittiudesta huolimatta täysin. Lastensuojelu on jopa kehottanut Hannaa huolehtimaan lapsesta itse, vaikka Timo on yrittänyt kertoa, että haluaa olla lapsensa elämässä mukana.

Timo on käynyt vankilassa työtoiminnassa, toiveissa on työpaikka rakennusalalta. Timo ei pääse avovankilaan eikä hän saa tukea työpaikan etsimiseen. Päihdekuntoutuksen puute sekä asunnottomuus vievät liikaa energiaa, eikä Timo jaksa motivoitua työllistymisensä tai ylipäätään tulevaisuutensa pohtimiseen.

Kaksi vuotta tuomion jälkeen

37-vuotias Timo on edelleen asunnoton. Hän ei ole tavannut lastaan kertaakaan. Timo on jatkanut päihdekäyttöä. Timo odottaa parhaillaan käräjäoikeuden päätöstä asiassa, jossa hän on syytettynä tapon yrityksestä, huumausainerikoksesta sekä laittomasta uhkauksesta. Hän joutuu todennäköisesti jälleen vankilaan. Timo pohtii, ettei hänen elämällään oikeastaan ole mitään väliä.

Palvelujen yhteensovittaminen

- Vankilasta vapautuu vuosittain n 5000 vankia.
  - marginaalisen huono-osaisten ihmisten erillisryhmän, joilla on monialaisia palvelutarpeita, esim. hyvin paljon sairauksia ja niistä aiheutuvaa hoidon tarvetta ja terveyspalvelujen käyttöä
- Suomessa uusintarikollisuus prosentti on korkea ja n 60 % vapautuvista uusii rikoksensa. Luku on muihin Pohjoismaihin verrattuna korkea.
- Uusintarikollisuus on sekä taloudellisesti, että inhimillisesti erittäin kallista. Rikollisuudesta aiheutuu inhimillisen kärsimyksen lisäksi yhteiskunnalle vuosittain arviolta n. 1,8 miljardin euron kustannukset

-

Palvelujen yhteensovittaminen

- Rikosseuraamusasiakkaiden tuen tarpeiden laaja-alaisuuden vuoksi palvelujen yhteensovittaminen on erityisen tärkeää
- Erityistä huomiota on kiinnitettävä sosiaali- ja terveyspalveluihin kuten tuetun asumisen järjestämiseen, päihdekuntoutuksen jatkumiseen vankilasta siviiliin sekä vankien läheisten tukemiseen.
- **Yhteistyövelvoite** on kirjattu mm. sosiaalihuoltolakiin, vankeuslakiin, lakiin valvotusta koevapaudesta, lakiin yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta sekä terveydenhuoltolakiin.
- Tarvitaan selkeät yhteistyörakenteet ja toimintamallit esim. siihen miten paljon palveluja tarvitseva rikosseuraamusta suorittava ohjautuu mahdollisimman suoraan palvelujen piiriin (esim. suoraan vankilasta). Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on syytä olla rakenteissa, sillä järjestöt tuottavat paljon palveluja rikostaustaisille asiakkaille.

Miten sinä voit omassa
työssäsi/roolissasi edistää
yhteistä työtä?

Kiitos
Marianne Tuuttila
Edunvalvonta- ja sosiaalineuvoja
Kriminaaliasiamiestoiminta
Tel: +35844 4936 525
email: marianne.tuuttila@kritis.fi
@Krim_asiamies
www.kritis.fi

Kriminaalihuollon tukisäätiö
Kinaporinkatu 2 E 39
00500 Helsinki